

KOMENIOLOGICKÁ LITERATURA

ZA ROK 2019 S DODATKY ZE STARŠÍ
ZÍSKANÉ LITERATURY

Předkládaný soupis je výběrovou bibliografií české článkové komeniologické literatury za rok 2019 s dodatky ze starší získané literatury. Excerptní základnu bibliografie tvoří odborné časopisy (komeniologické, historické, pedagogické a filozofické) získané do fondů pedagogické knihovny NPMK. Záznamy článků jsou uspořádány abecedně podle názvu a obsahují bibliografické údaje, anotaci, deskriptory a webovou adresu záznamu. Plné texty článků lze objednat e-mailem na adrese studovna@npmk.cz

Tento soupis je výstupem z bibliografické databáze komeniologické literatury, která je v pedagogické knihovně vytvářena od roku 1993. V současné době je databáze komeniologické literatury jako součást Pedagogické bibliografické databáze zpřístupněna v rámci on-line katalogu na webových stránkách NPMK: <http://www.npmk.cz>, <http://katalog.npmk.cz/>

1.

Aristotelské kořeny Komenského metafyziky / [Aristotelian roots of Comenius' metaphysics] /
Věra Schifferová, Vojtěch Balík – cze

In: Filosofický časopis -- ISSN 0015-1831 -- Roč. 67, č. 6 (2019), s. 933-953.

Studie se zaměřuje na aristotelskou tradici a novoplatonskou filosofii a jejich syntézu v díle J. A. Komenského. Další tématem je triadicko-enneadické smýšlení Komenského.

týká se:

Janua rerum reserata

De rerum humanarum emendatione consultatio catholica ad genus humanum, ante alios vero ad eruditos, religiosos, potentes Europae

Leningradský rukopisný sborník Komenského prací

Pansophiae diatyposis + doplňky

Praecognita pansophica

filozofie ; myšlení ; dílo ; Komenský, Jan Amos, ; Komenský, Jan Amos, ; aristotelismus ; novoplatonismus ; metafyzika

<http://katalog.npmk.cz/documents/476082>

2.

"The Best of All Possible Languages" = "Nejlepší z možných jazyků" : Marin Mersenne as a Source of Comenius's Combinatorial Approach to Language Planning : Marin Mersenne jako zdroj kombinatorického přístupu J. A. Komenského k jazykovému plánování / [ ] / Petr Pavlas
– eng

In: Acta Comeniana : archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského = internationale Revue für Studien über J.A. Comenius und Ideengeschichte der Frühen Neuzeit = international review of Comenius studies and early modern intellectual history -- ISSN 0231-5955 -- Roč. 31 (55), č. 55 (2017), s. 23-41.

Historie hledání dokonalého jazyka je doprovázena snahami využít v této souvislosti matematickou kombinatoriku. Studie se konkrétně zaměřila na kombinatorický přístup Jana Amose Komenského k jazykovému plánování a vliv díla Harmonie universelle Marina Mersenna z roku 1636 na Komenského. I když není jasné, zda jde o vliv přímý či nepřímý, je nepochybné, že Komenský Mersennův projekt dobře znal. Komenský je prvním myslitelem, jehož kombinatorické výpočty jsou zahrnuty do pojednání o obecné lingvistice (Novissima linguarum methodus z roku 1648).

jazyk ; lingvistika ; dílo ; působení ; matematika ; Komenský, Jan Amos, ; Mersenne, Marin, ; Komenský, Jan Amos, ; kombinatorika

<http://katalog.npmk.cz/documents/475246>

3.

Comenius at the Caspian Sea (international conference in Baku, Azerbaijan) / [Komenský u Kaspického moře (mezinárodní konference v Baku, Ázerbájdžán)] / Jaroslav Pánek, Petr Vorel – eng

In: Comenius : journal of Euro-American Civilization -- ISSN 2333-4142 -- Roč. 6, č. 2 (2019), s. 271-275.

Zpráva o mezinárodní konferenci konané v dubnu 2019 na půdě Státní univerzity v Baku. Autoři hovoří o významném podílu Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského a Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy na organizaci této konference, čítající okolo 150 přispěvatelů, a o významu akce jako první konference o J. A. Komenském svého druhu v muslimském světě. Součástí konference byla výstava "J. A. Comenius - Education for All".
konference ; mezinárodní spolupráce ; vědecká činnost

<http://katalog.npmk.cz/documents/477391>

4.

Ex definitione = Ex definitione : pansofické pojmy J. A. Komenského a jejich dobové kontexty : studie Martinu Steinerovi : Pansophic Concepts of Jan Amos Comenius and Their Early Modern Contexts : Studies for Martin Steiner / [ ] / [Recenzent] Jozef Matula – eng

In: Acta Comeniana : archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského = internationale Revue für Studien über J.A. Comenius und Ideengeschichte der Frühen Neuzeit = international review of Comenius studies and early modern intellectual history -- ISSN 0231-5955 -- Roč. 31 (55), č. 55 (2017), s. 141-148.

Recenze na: Ex definitione : pansofické pojmy J. A. Komenského a jejich dobové kontexty : studie Martinu Steinerovi Řezníčková, Lenka -- Praha : Filosofia, 2017 -- 362 s. -- 978-80-7007-504-3

Recenze publikace zahrnující 17 studií zabývajících se vybranými pojmy, které Komenský zařadil do svého výkladového pansofického slovníku Lexicon reale pansophicum. Studie se věnují těmto pojmům z historické, filozofické, filologické a dalších perspektiv. Publikaci recenzent oceňuje mimo jiné jako zdroj pro interpretaci klíčových pojmů v raně moderním myšlení a věří, že editoři v budoucnu připraví pokračování tohoto zajímavého projektu.

pojem ; výklad ; interpretace ; slovník ; filozofie ; filologie ; Komenský, Jan Amos, ; Komenský, Jan Amos, ; pansofie ; studie

<http://katalog.npmk.cz/documents/475268>

5.

Jan Amos Comenius and Francis Bacon = Jan Amos Komenský a Francis Bacon : dvě raně novověké cesty k obnově vědění : Two Early Modern Paths to the Restoration of Knowledge / [ ] / Jan Čížek – eng

In: Acta Comeniana : archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského = internationale Revue für Studien über J.A. Comenius und Ideengeschichte der Frühen Neuzeit = international review of Comenius studies and early modern intellectual history -- ISSN 0231-5955 -- Roč. 31 (55), č. 55 (2017), s. 9-22.

Příspěvek zkoumá vztah Komenského k dílu Francise Bacona z pohledu porovnání úsilí obou myslitelů reformovat filozofii a vědění obecně. První část studie přináší přehled Komenského odkazů k Baconovi, ve druhé části jsou popsány a porovnány strukturní a koncepční analogie mezi díly Komenského a Bacona a v závěru jsou charakterizovány snahy obou myslitelů o obnovu vědění se zřetelem k jejich východiskům, idejím a cílům. Autor shrnuje, že ačkoli oba usilovali o obnovu původního dokonalého vědění, postupovali k tomuto cíli odlišnými cestami.

filozofie ; poznání ; znalost ; reforma ; dílo ; komparace ; Komenský, Jan Amos, ; Bacon, Francis, ; Komenský, Jan Amos, ; analogie ; vědění

<http://katalog.npmk.cz/documents/475239>

6.

Jan Amos Komenský, Spisy o první filosofii = Works on First Philosophy / [ ] / [Recenzent] Jan Čížek – eng

In: Acta Comeniana : archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského = internationale Revue für Studien über J.A. Comenius und Ideengeschichte der Frühen Neuzeit = international review of Comenius studies and early modern intellectual history -- ISSN 0231-5955 -- Roč. 31 (55), č. 55 (2017), s. 125-128.

Recenze na: Spisy o první filosofii Komenský, Jan Amos -- Praha : OIKOYMENH, 2017 -- 765 s. -- 978-80-7298-204-2

Recenze téměř pětisestránkové publikace prezentující českolatinské vydání šesti zachovaných metafyzických textů Jana Amose Komenského, které zachycují vývoj metafyzické koncepce jednoho z největších českých myslitelů: Prima philosophia, Scenographiae pansophicae pars II, quae portae scientiarum metaphysicae delineationem exhibet, Janua rerum reserata sive Universalis sapientiae seminarum, vulgo Philosophia prima et Metaphysica dicta, Janua rerum reserata, hoc est Sapientia prima (quam vulgo metaphysicam vocant), Mundus possibilis seu totius pansophiae basis a Mundus idealis seu archetypus. Recenzent oceňuje mimo jiné preciznost a kvalitu latinské části edice, u českých překladů upozorňuje na částečné opuštění zavedené české filozofické terminologie. V kritickém komentáři podle recenzenta mohlo být zmíněno více existujících anglických publikací vztahujících se k tématu.

filozofie ; dílo ; latina ; překlad ; čeština ; terminologie ; recenze ; Komenský, Jan Amos, ; Komenský, Jan Amos, ; metafyzika ; edice

<http://katalog.npmk.cz/documents/475249>

7.

Jednota bratrská - nové pohledy na její postavení a roli v městech pražských doby předbělohorské = Unity of Brethern - new views of its position and role in the towns of Prague of the Period before the Battle of White Mountain / [ ] / Olga Fejtová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Český časopis historický = The Czech Historical Review -- ISSN 0862-6111 -- Roč. 117, č. 1 (2019), s. 7-35.

Studie vychází z analýzy soupisu členů pražského sboru jednoty bratrské ze tří měst pražských (Malé Strany, Starého a Nového Města pražského) a malé komunity z Nuslí sestaveného biskupem jednoty bratrské Matoušem Konečným v roce 1607. Členové jednoty bratrské v Praze tvořili relativně uzavřené komunity měšťanů spojených rodinnými, přátelskými i profesními pouty, jejich rodiny často patřily k ekonomickým elitám a sídlily na prestižních pražských adresách. Článek blíže seznamuje s rodinami a životními osudy dvou významných umělců, Karla Škréty a Václava Hollara, které vnímá jako typické pro členy českobratrské komunity své doby. I když soupis je samotné nezachytil, protože se narodili až po jeho vzniku, zaznamenal jiné členy jejich rodin.

dějepis ; dějiny novověku ; protestantismus ; společenství ; náboženská organizace ; náboženské vyznání ; biografie ; analýza ; soupis ; Škréta, Karel, ; Hollar, Václav, ; Škréta, Karel, ; Jednota bratrská ; Praha (Česko) ; čeští bratři ; 1607

<http://katalog.npmk.cz/documents/472983>

8.

Johann Amos Comenius, Oratio De Cultura Ingeniorum / [Jan Amos Komenský, Řeč o vzdělávání ducha] / [Recenzent] Martin Steiner – ger

In: Acta Comeniana : archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského = internationale Revue für Studien über J.A. Comenius und Ideengeschichte der Frühen Neuzeit = international review of Comenius studies and early modern intellectual history -- ISSN 0231-5955 -- Roč. 31 (55), č. 55 (2017), s. 128-134.

Recenze na: Oratio De Cultura Ingeniorum : Rede über geistige Bildung Komenský, Jan Amos -- Nordhausen : Verlag Traugott Bautz GmbH, 2017 -- 978-3-95948-226-4

Recenze nové edice Komenského Řeči o vzdělávání ducha, přednesené u příležitosti otevření školy v Blatném Potoku Oratio de Cultura Ingeniorum a vydané původně v Sárospataku v roce 1650, s úvodem, německým překladem a odborným komentářem Bernharda Josefa Stally. Recenzent se necítí kompetentní k posouzení kvality německého překladu, spíše si všímá celkového provedení publikace a upozorňuje na některé její nedostatky, např. že v úvodu avizovaný český překlad Jana Patočky v publikaci není obsažen, nebo na nesrovnalosti v uvedení data, kdy byla Komenského Řeč o vzdělávání ducha pronesena, na různých místech publikace.

projev ; vzdělávání ; schopnost ; překlad ; němčina ; Komenský, Jan Amos, ; Komenský, Jan Amos, ; edice

<http://katalog.npmk.cz/documents/475257>

9.

Markéta Klosová, Divadelní svět J. A. Komenského / [Theater world of J. A. Comenius] / [Recenzent] Martin Bažil – ger

In: Acta Comeniana : archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského = internationale Revue für Studien über J.A. Comenius und Ideengeschichte der Frühen Neuzeit = international review of Comenius studies and early modern intellectual history -- ISSN 0231-5955 -- Roč. 31 (55), č. 55 (2017), s. 134-141.

Recenze na: Divadelní svět J. A. Komenského Klosová, Markéta -- Praha : Academia, 2016 -- 284 s. -- 978-80-200-2618-7

Recenze publikace, která nejprve představuje Komenského dramatickou tvorbu v kontextu evropského školského dramatu i v kontextu odborné literatury věnované divadelním hrám a pojednáním Komenského o tomto tématu a v dalších kapitolách se věnuje školnímu divadlu a školským hrám včetně Komenského tvorby ve školách, kde Komenský působil (Lešno a Blatný Potok), divadelní realizaci her i dalším osudům Komenského her (vydání, provedení, inspirace). Recenzent hodnotí publikaci jako velmi užitečnou pro odborníky z řady oborů a oceňuje detailní analýzu Komenského dramatických děl.

recenze ; publikace ; divadlo ; drama ; školní představení ; analýza ; dějiny školství ; Komenský, Jan Amos, ; Komenský, Jan Amos, ; Lešno (Polsko) ; Sárospatak (Maďarsko)

<http://katalog.npmk.cz/documents/475265>

10.

První mezinárodní komeniologická konference v Baku za podpory Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského / [ ] / Markéta Pánková -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: *Historia scholastica* : mezinárodní časopis pro dějiny výchovy a vzdělávání : international review for history of education -- ISSN 1804-4913 -- Roč. 5, č. 2 (2019), s. 80-84.

Zpráva o mezinárodní konferenci, jež probíhala na Státní univerzitě v Baku 4.-5. dubna 2019 v několika paralelních sekcích; jednacími jazyky byla angličtina, ruština a ázerbájdžánština. V širokém chronologickém rozpětí se srovnávala pedagogická díla Komenského s filozofickými a metodickými podněty dalších velkých osobností světové pedagogiky. Konferenční jednání doplnila výstava J. A. Comenius - Education for All, (autorkou výstavních panelů byla Markéta Pánková) a metodologický seminář, jehož cílem bylo přiblížit studentům učitelství dílo a myšlení J. A. Komenského i instituce, které se v České republice komeniologií zabývají.

konference ; mezinárodní spolupráce ; univerzita ; jazyk ; ruština ; angličtina ; pedagogika ; dílo ; historické hledisko ; filozofie ; metodika ; osobnost ; výstava ; seminář ; student učitelství ; myšlení ; komeniologie ; Komenský, Jan Amos, ; Komenský, Jan Amos, ; Bakı Dövlət Universiteti ; Národní pedagogické muzeum a knihovna J. A. Komenského (Praha, Česko). ; Baku (Ázerbájdžán) ; 2019

<http://katalog.npmk.cz/documents/477249>

11.

"The Utrecht Link" = "Utrechtská spojka" : the Previously Unknown Correspondence between Jan Amos Comenius and Johann van Almeloveen : dosud neznámá korespondence mezi Komenským a Johannem van Almeloveenem / [ ] / Iva Lelková, Marcela Slavíková – eng

In: *Acta Comeniana* : archiv pro bádání o životě a díle Jana Amose Komenského = internationale Revue für Studien über J.A. Comenius und Ideengeschichte der Frühen Neuzeit = international review of Comenius studies and early modern intellectual history -- ISSN 0231-5955 -- Roč. 31 (55), č. 55 (2017), s. 63-92.

Příspěvek se věnuje nově objevené korespondenci J. A. Komenského a učence Johanna van Almeloveena (1616-1678). Zaměřuje se na Komenského pobyty v Nizozemí, kontakty, které během těchto pobytů Komenský navázal, a na korespondenci spojenou s Nizozemím. Detailně přibližuje Almeloveenův život a jeho vztah ke Komenskému, který zasazuje do kontextu jeho dalších známostí. K příspěvku je připojena edice zahrnující šest latinských dopisů mezi Almeloveenem a Komenským a jeho synem Danielem s anglickými překlady.

pobyt v cizině ; interpersonální vztahy ; vědec ; biografie ; Komenský, Jan Amos, ; Komenský, Daniel ; Almeloveen, Johannes van ; Komenský, Jan Amos, ; Nizozemsko ; korespondence ; dopis

<http://katalog.npmk.cz/documents/475248>